

Jokha Alharthi

COSSOS CELESTES

Traducció **Margarida Castells Criballés**

The
Man
Booker
International
Prize
2019
Winner

Editorial
LES HORES

COSSOS CELESTES

سيدات القمر

Sayyidat alqàmar

Jokha Alharthi
COSSOS CELESTES

Traducció de Margarida Castells Criballés

Editorial **LES**
HORES

Títol original: *Sayyidat al-qamar*
Autor: Jokha Alharthi

Primera edició: octubre 2020

CELESTIAL BODIES (SAYYIDAT AL QAMAR)
Copyright © 2010, Jokha Al-Harthi
All rights reserved

© de la traducció: Margarida Castells Criballés
© de l'edició: Editorial Les Hores S.L.

www.editorialleshores.com
hola@editorialleshores.com

Correcció: Gerard Malet, Manuel Gómez Poyato i David Sempere
Maquetació: Dan Monells
Disseny de la col·lecció: Natural, Mireia Luna
Disseny de coberta: Octavi Gil Pujol

Impressió: Estugraf Impresores S.L. (Madrid)

Dipòsit legal: B 15150-2020
ISBN: 978-84-121686-6-2

Les Hores forma part de l'Associació d'Editorials Independents

Amb el suport del Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Tots els drets reservats.

Queda prohibida la reproducció total o parcial d'aquest llibre mitjançant qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright.

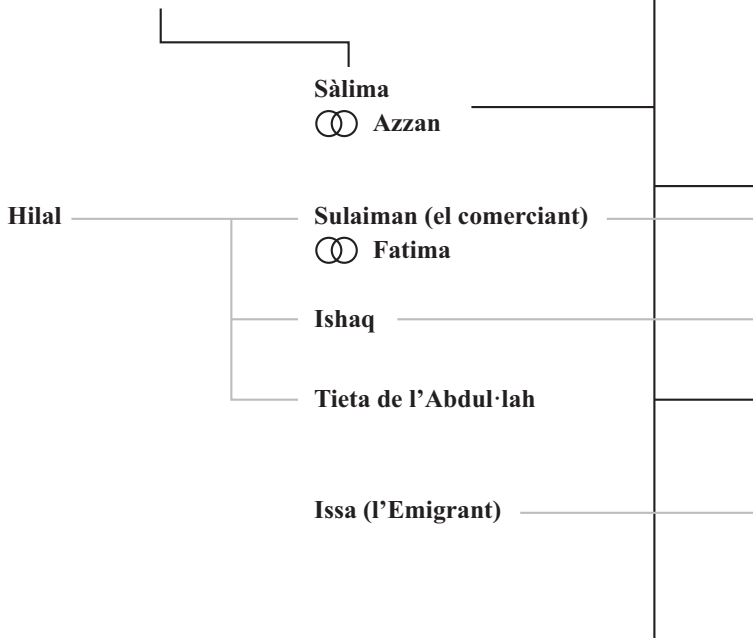
COSSOS CELESTES

سيدات القمر

Sayyidat alqàmar

A la meva mare

Xeic Saïd Bin Hamad Bin Mohàmad
germà de
Xeic Massud Bin Hamad Bin Mohàmad

Nagia (Qamar)

MAIA

MAIA, LA COSIDORA, PASSAVA hores i hores encorbada sobre la màquina de cosir, una Butterfly negra. Absorta en la tasca, s'aïllava del món i es capbussava en les fondàries de l'amor, aquella passió silenciosa que, de nit, sota la flassada, li agitava el cos esprimatxat amb onades de plors i sanglots. Hi havia moments que el desfici per veure'l l'arremetia de tal manera que es pensava que s'hi quedaria. A l'hora de l'oració de l'alba, murmurava a tall de pregària: «Déu meu Senyor, no vull res, res de res, només vull veure'l. Déu meu, si us plau, no vull pas que es fixi en mi ni que em faci cas, tan sols el vull veure. Senyor meu, us ho demano per favor».

La seva mare s'afigurava que aquella noieta tan pàl·lida i callada, la Maia, no tenia cap altre interès en aquesta vida que les vetes, els fils i les teles; s'imaginava que, quan cosia, no veia altra cosa que la roba que tenia entre mans i no sentia res més que el punteig de la màquina, matí i tarda, cada dia, asseguda a la seva cadira de fusta. De fet, no aixecava el cap ni la vista de l'agulla, si no era per agafar les tisoires o un altre cabdell de fil de la capsa de plàstic que hi havia al fons del cistell de cosir. Sense moure's del seu racó de la sala d'estar, però, la Maia sentia tots els sons i veia tots els colors del món. La mare no hi tenia res a dir, al contrari, n'estava

contenta. La seva filla gran era de poca vida, menjava com un ocellet —cosa que, de vegades, li provocava un cert sentiment de culpa—, i un dia o altre apareixeria el xicot que sabia apreciar aquella frugalitat, així com la seva traça en l'art de cosir. Esperava el dia en què, després d'una festa de casament com cal, un jove respectable i amb el cap ben endreçat se l'endugués al tàlem, com Déu mana. I al cap i a la fi, l'esperat pretendent va aparèixer.

La Maia era al fons de la sala d'estar, asseguda a la cadira de fusta i concentrada en la labor de la màquina de cosir, com sempre, aquell dia que la mare se li va acostar, li va posar la mà damunt l'espatlla i, radiant, li va dir:

—Maia, nena, saps què? Saps qui ha demanat la teva mà? El fill del senyor Sulaiman! Sulaiman el Comerciant!

Una esgarripança va estremir el cos escanyolit de la Maia de dalt a baix. De cop, va notar una sequedat horrible a la gola, com si tots els fils de la capsa se li haguessin nuat al coll i l'escanyessin, i la mà de la mare a l'espatlla se li va fer pesant com una llosa.

—Nena, em sembla que ja ets prou gran, no t'ha de fer vergonya —va dir la mare, joiosa, interpretant a la seva manera la torbació de la Maia.

Assumpte conclòs i mans a l'obra, a preparar la gran ocasió: a comprar els vestits per al casament, a netejar i polir els atuells de casa, a mesclar essències per impregnar els bastonets d'encens, a espolsar matalassos i catifes, a farcir de bell nou coixins i travessers... Les germanes de la Maia van rebre la bona nova sense grans alegrois, més aviat amb indiferència, i el pare, si fa no fa. L'home va deixar en mans de la seva esposa tots els preparatius de la gran festa. Fet i fet, tots aquells tràfecs dels casoris eren cosa de dones, i a casa, precisament, de dones no en mancaven.

L'endemà del dia en què la mare li havia comunicat la gran notícia, la Maia va canviar la lletra de la pregària matinerà, de petició fervent a queixa planyívola: «Déu meu Senyor, per què? En vós vaig confiar; vós, i només vós, n'éreu sabedor. Us vaig dir que tan sols volia veure'l, tan sols això us vaig demanar. Us vaig jurar que no comeria cap relliscada, que no confessaria a ningú els meus sentiments. Per què, doncs, heu fet venir el fill del senyor Sulaiman el Comerciant a casa? Per què em castigueu? Us asseguro que no he dit res a ningú, ni a les meves germanes. Per què heu fet venir aquest fill del Comerciant? Per què?».

—Vols dir que en tens ganes, d'anar-te'n de casa? —li va preguntar la Khaula, la germana petita.

La Maia no va contestar.

—Segur que estàs preparada? —li va dir l'Asmà, l'altra germana, en to burleta—. Recorda els consells que una beduïna va donar a la seva filla poc abans de casar-la, els que vam llegir en un d'aquells llibres que hi ha a l'armari vell del magatzem: la *Guia de la prestància*.

—No. No eren en la *Guia de la prestància* —va replicar la Maia.

—Que sí! —va reblar l'Asmà, enfadada—. Què en saps, tu, de llibres? És clar que eren en la *Guia de la prestància en l'art de l'elegància*, el llibre de tapes vermelles del segon prestatge. La beduïna recomanava a la núvia no estalviar aigua a l'hora de rentar-se, dur els ulls ben alcofollats i anar molt en compte amb el beure i el menjar.

—Sí, dona, sí —va condescendir la Maia.

I va afegir en veu baixa, com si parlés a soles:

—I riure quan ell riu, plorar quan ell plora, estar contenta quan ell ho està...

—Què et passa, Maia? —la va tallar la Khaula—. La beuina no va dir res d'això. Suposo que és bo que si ell està alegre, tu te n'alegris, i que si està trist, tu comparteixis la seva tristor.

—Ja, i qui compartirà la meva tristor? —va mormolejar la Maia tota mústia.

La pregunta es va quedar a l'aire i es va acabar la conversa, però va deixar l'ambient emboirat de recels i temors.

La primera vegada que la Maia va veure l'Alí Bin Khàlaf feia poc que el jove havia tornat de Londres. S'havia passat anys i anys estudiant a l'estranger sense treure'n gaire res de profit, ni tan sols un títol universitari. A la Maia, però, allò tant li era, perquè el noi la va sorprendre a l'instant amb la seva presència. Era tan alt que semblava que fregués aquells núvols que vagarejaven pel cel, i tan prim que semblava que un cop d'aire se l'enduria vers els núvols en qualsevol moment. Tenia una elegància natural que irradiava carisma, un atractiu irresistible. Segur que no era un d'aquells homes ordinaris que suen a raig, dormen plans i cada dos per tres reneguen.

«Déu meu Senyor, feu que el pugui tornar a veure, només una altra vegada, per favor», pregava mentalment la Maia des del dia de la commoció. I Nostre Senyor la va escoltar. El va tornar a veure durant la temporada de la collita de dàtils, a la parcel·la del senyor Khàlaf. L'Alí estava repenjat al tronc d'una palmera, s'havia tret el turbant perquè feia molta calor i guaitava els carrassos de sota les palmes. Tan bon punt el va llambregar, el cor li va fer un salt i els ulls se li van entelar. Confosa, va córrer cap a la sèquia més propera i va desfermar el plor. Al cap d'una estona, es va eixugar les llàgrimes i va concentrar la ment en copsar l'esperit del qui l'havia trasbalsada: va projectar totes les partícules del seu ésser cap a ell i

va contenir la respiració, amb tant d'ímpetu que no se li va parar el pols de miracle. Així va impel·lir l'ànima, desitjosa d'arribar a tocar el cor d'aquell que reposava distret davall la palmera, i la descàrrega d'energia li va ocasionar una convulsió tan forta que per poc no es desmaia. Ell no l'havia vista, clar que no, però segur que havia d'apercebre dins seu el sotrac del corrent d'energia que amb tanta potència li havia enviat. Quieta, immòbil vora la sèquia, es va quedar qui sap quant de temps esperant una resposta, un avís de rebuda, un senyal, com ara una fiblada punyent al cor; però per més que va esperar, no va rebre cap resposta per part del destinatari.

«Déu meu Senyor, us juro que només vull veure'l. Només vull tornar a veure les gotes de suor que li regalimen pel front, el braç que es recolza al tronc de la palmera, la boca que mastega un dàtil tendre... Juro que no ho diré a ningú, que no en parlaré amb ningú, d'aquest no-sé-què que em regira les entranyes. Ho juro. No vull pas que em miri ni que es fixi en mi. De veres. Qui soc jo, al cap i a la fi? Una noia que no sap fer res més que cosir. No soc sabuda com l'Asmà ni guapa com la Khaula. Si us plau, feu que torni a veure'l. No cal que sigui avui mateix o demà, puc esperar el temps que faci falta; dies o mesos, si cal, i us prometo que, mentrestant, no descuidaré cap ni un dels meus deures. Resaré cada dia les oracions obligatòries, les preceptives, les recomanades i totes les que faci falta. Us asseguro que no se m'acudirà fer res que us pugui ofendre, com ara acostar-me a eixugar-li la suor del front quan feineja al palmerar. Ho juro!»

El dia que el fill del senyor Sulaiman el Comerciant es va presentar a casa seva, un mal presagi li va entenebrir el besllum de l'esperança. El dia que la mare li va anunciar la petició de mà, va plorar fins a exhaurir les llàgrimes i va abandonar totes les pregàries. La Maia no va tornar a resar fins

després del casament. Ben mirat, potser havia rebut el que es mereixia, es va dir. Tal vegada no havia sigut del tot sincera en jurar i perjurar a Déu que només volia veure l'Alí, i Déu ho sabia. Resignació. Havia pecat, i Déu, justament, l'havia castigada.

Pocs mesos després de la boda, l'embaràs de la noucasada es va fer evident. La Maia només desitjava un part tan fàcil com els que havia tingut la seva mare. La mare mateixa li havia explicat amb tots els pèls i senyals com l'havia duta al món:

—Era allà al corral, fixa't, empaitant una gallina. Un oncle, no sé pas quin, s'havia presentat a casa sense avisar i a l'hora de dinar. De cop i volta, vaig sentir una punxada de dolor al ventre, una punxada horrible. Em va fer l'efecte que la panxa m'anava a explotar i, plofl!, vaig caure estesa a terra. El teu pare va anar corrents a buscar una llevadora. «Ha arribat l'hora, som-hi!», va dir la llevadora tot just arribar. Em va ajudar a aixecar-me, em va portar a l'habitació i va tancar la porta. La pobra s'hi va esllomar, per aguantar-me dreta, em va fer alçar els braços, em va posar les mans a l'estaca que hi ha clavada a la paret i em va dir que m'hi arrapés amb força. A mi, nena, les cames em feien figa, però aquella dona —que Déu la perdoni— sabia el que es feia. «Maleït sia! Vejam si la filla del xeic Massud haurà de parir ajaguda perquè no té prou pebrots per parir dreta! Quina vergonya!», cridava. Apa va, dona, força! Empeny!» I mira, no sé pas com, no sé d'on vaig treure les forces, però vet aquí que tot plegat, tu, Maieta, vas sortir de dins meu, vas lliscar i te'm vas quedar embolicada als calçons. Òndia, una mica més i t'hi hauries ofegat si la llevadora no m'hagués fet afluir els braços, si no t'hagués tret del bolic de roba amb tanta traça. Nena, ja veus com va anar. I aquella bona dona, fixa't bé, no em va pas fer despullar. Ca!

A mi, mai ningú no m'ha vist ni un pam de carn de la que no toca veure.

»Ara, ja pots comptar, vosaltres aneu a parterejar als hospitals de Musgad i aquella feram d'infermeres índies i cristianes que volta per allà us veu totes les vergonyes. Tingues clar, Maia, que jo us he parit a totes, a tu i les teves germanes, com cal, dreta com una euga. Encara ara em sembla que sento la veu de la llevadora, Déu la guard!: «Ves que no senti cap xisclet, ni un ai! Em sents? Totes les dones del món pareixen, oi? A veure, doncs, si la filla del xeic Massud escandalitzarà tot el poble cridant com una fleuma; oi que no? Només faltaria!». I jo, nena, ni un crit ni un xisclet ni un ai. Com a màxim, un «Déu meu» entre dents, i prou. Ara, pots comptar, pariu ajagudes i els homes us senten cridar com si us matessin des de l'altra punta de l'hospital. Ai, no! Ja no hi ha consideració ni vergonya en aquest món. Valga'm Déu! On anirem a parar?

La Maia tenia el ventre molt inflat, tan inflat que no podia agafar el son aquella nit que va dir al fill del senyor Sulaiman el Comerciant:

—Escolta, no vull parir aquí, a casa, en mans d'una llevadora d'aquestes que assisteixen les pageses. Quan arribi el moment, porta'm a Musgad, a...

—T'he dit mil vegades que no es diu Musgad —la va interrompre ell—. El nom de la capital és Masqat.

—A l'hospital Saada —va continuar dient la Maia com si res—, d'acord?

—Què? I deixar en mans de metges cristians el naixement del meu fill?

La Maia va callar. Al novè mes, el fill del senyor Sulaiman la va portar a casa d'un oncle patern seu que residia a Wadi Adai, un barri de Masqat. A l'hospital de les missions, o sigui, al Saada, va tenir lloc l'esdeveniment: va parir una

nena força esquifida. En obrir els ulls després del part, va entreveure la criatura en braços de la seva mare i tot seguit es va endormiscar. Quan va tornar a obrir-los, es va trobar la criatura amorrada al pit. Més tard, el fill del senyor Sulaiman va comparèixer a l'hospital per veure la nounada. La Maia li va fer avinent el nom que havia escollit per a la nena: «Es dirà London». L'home es va quedar garratibat. Va pensar que, a resultes de les estrebades del part, la seva dona estava molt fatigada i que per això desvariava.

L'endemà, àvia, mare i neta van ser traslladades a casa de l'oncle de Wadi Adai. La Maia va fer saber de seguida a tota la parentela allà reunida que la nena es diria London. La dona de l'oncle de Wadi Adai havia preparat pa pastat amb farina blanca, brou de pollastre i suc de civada amb llet i mel per a la partera. Després d'haver-li fet prendre tots aquells constituents, la senyora es va asseure a l'espona del llit on la Maia reposava i li va dir amb delicadesa:

—Maia, bonica, per què t'encabotes a posar-li aquest nom tan estrany, a la nena? No conec ningú que hagi posat un nom tan extravagant a una filla. Això de London és el nom d'una ciutat, d'una que para molt lluny, allà en terres de cristians. Déu nos en guard! Noia, ens has donat un bon ensurt, però tranquil·la, no passa res, encara estàs molt dèbil i ens en fem càrrec. Quan hi siguis tota, ja t'ho repensaràs i li trobaràs un nom adient; per exemple, Sàlima, el nom de la teva mare.

La mare de la Maia, però, era present a l'habitació i es va ofendre:

—Senyora!, què diu? Jo encara estic viva, gràcies a Déu, i tot just acabo de ser àvia. Que potser em desitja la mort i per això vol que la nena dugui el meu nom en memòria?

—I ara!, no res d'això! —s'afanyà a respondre la dona de l'oncle, conscient que l'havia espifiada—. Pensi que hi ha

molta gent que posa als seus fills els noms dels seus pares, o sigui dels avis, quan encara són vius i tenen bona salut. Lluny del meu pensament desitjar-li cap mal, dona. I, si el nom de Sàlima no li fa el pes, que li posi Màriam, Zainab o Safia, un nom normal, qualsevol que no sigui, en fi, això de London, ja em dirà si no...

La Maia va agafar la nena i la va enlairar.

—Què li passa, al nom de London? —va dir amb gest desafiant—. Sé que hi ha una dona, a Jalan, que es diu London.

—Ah, sí! —va fer la senyora, intentant que l'enuig no li estrafés massa la veu—. I també deus saber que no és el seu nom autèntic, és un sobrenom, o un malnom millor dit, un motiu que la gent li va posar perquè té la pell molt blanca i per ves a saber què més, no sé si m'entens...

—Potser aquesta nena no té la pell tan blanca com la tenen alguns parents del senyor Sulaiman —va dir la Maia, conclouent, mentre s'acomodava de nou la nena a la falda—, però bé que és de la seva família, i es diu London.

Poques hores després, la Sàlima va decidir que havia arribat el moment que la seva filla i la seva neta se n'anessin al poble, a l'Awafi. La Maia passaria la quarantena postpart a ca la seva mare, on seria atesa com cal.

—Escolta'm bé, Abdul·lah —va dir la Sàlima tota seriosa al seu gendre—, la teva dona ha tingut la sort de tenir una nena, per començar. Una primogènita és una benedicció per a una família: una ajuda inestimable per a la mestressa en les feines de casa i en la cria de la rècula de fills que vindran després. Tingue-ho en compte. Au, tu avança't, ves cap al poble ara mateix, que a nosaltres ja ens hi portarà el teu oncle. Ves, de pressa, i supervisa el corral: necessitem tenir assegurades quaranta gallines grasses per a la convalescent, per si de cas, i una gerra de mel de muntanya. I, ah!, un pot de greix de vaca.

Pensa que, d'aquí a una setmana, faré el primer tall de cabells a la nena, la London. Ves preparant les ofrenes, doncs: la plata dels obsequis i el xai que hauràs de fer matar per distribuir la carn als pobres.

La Sàlima va pronunciar amb molt d'èmfasi les síl·labes del nom de la nena: «la-lon-don». A l'Abdul·lah li va canviar l'expressió de la cara en sentir el nom de la seva filla en boca de la sogra, però no va pas verbalitzar cap objecció. Va fer que sí amb el cap i va començar a preparar la tornada de la seva petita família cap a l'Awafí, cap al poble, cap a casa.